

GRADIŠKA

Analiza usklađenosti razvojnih strategija sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva

Cilj ove komparativne analize je utvrditi u kojoj su mjeri razvojne strategije grada Gradiška usklađene sa razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva koje su identifikovane u ovoj lokalnoj zajednici tokom terenskog dijela istraživanja.

Analizom je obuhvaćeno 17 postojećih ciljeva održivog razvoja, koje je utvrdila Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) sa ciljem da posluže kao globalne smjernice ka održivom razvoju. Korišteni su slijedeći ciljevi održivog razvoja:

- svijet bez siromaštva
- svijet bez gladi
- zdravlje i blagostanje
- kvalitetno obrazovanje
- rodna ravnopravnost
- čista voda i sanitarni uslovi
- pristupačna energija iz čistih izvora
- dostojanstven rad i ekonomski rast
- industrija, inovacije, infrastruktura
- smanjenje nejednakosti
- održivi gradovi i zajednice
- održivi oblici potrošnje i proizvodnje
- očuvanje klime
- očuvanje vodenog svijeta
- očuvanje života na zemlji
- mir, pravda i snažne institucije
- partnerstvom do cilja

Analizom razvojnih strateških dokumenata grada Gradiška utvrđeno je da postoji usklađenost sa skoro polovinom ciljeva održivog razvoja. Dakle, razvojni strateški dokumenti Gradiške usklađeni su sa društveno-ekonomskim razvojnim potrebama poslovnog i civilnog društva u potpunosti u sedam od ukupno 17 posmatranih ciljeva održivog razvoja. U odnosu na osam ciljeva postoji djelimična usklađenost, dok potpuna neusklađenost postoji u pogledu dva cilja održivog razvoja.

Strategije Gradiške su usklađene sa sljedećim ciljevima održivog razvoja: kvalitetno obrazovanje; čista voda i sanitarni uslovi; dostojanstven rad i ekonomski rast; industrija, inovacije i infrastruktura; održivi oblici potrošnje i proizvodnje; očuvanje klime; očuvanje vodenog svijeta. U odnosu na osam ciljeva ciljeva održivog razvoja utvrđena je djelimična usklađenost sa identifikovanim potrebama iz lokalne zajednice, a to su: svijet bez siromaštva; zdravlje i blagostanje, rodna ravnopravnost, pristupačna energija iz čistih izvora; smanjenje nejednakosti; održivi gradovi i zajednice; očuvanje života na zemlji i partnerstvom do ciljeva. Neusklađenost je identifikovana u pogledu ciljeva koji se odnose na svijet bez gladi i mir, pravda i snažne institucije.

Tokom poslednjih godina, Gradiška nastoji stvoriti povoljno životno okruženje u kojima građani i građanke mogu ostvariti svoja ekonomska i socijalna prava. Strategija razvoja Gradiške je za tri strateška cilja odabrala povećanje konkurentnosti privrede i stvaranje dodatne vrijednosti, poboljšanje usluga i uslova života za mlade i starija lica, te očuvanje životne sredine. Gradska administracija nudi posebne pogodnosti za podršku investitorima, a neke od njih su: infrastruktura u dvije poslovne zone te uskoro i otvaranje slobodne poslovne zone (Liman), ubrzane procedure za dobijanje dozvola, ujedinjeni komunalni računi, podrška startapima i mladim poduzetnicima kroz inovacijske centre, direktni podsticaji iz budžeta za različite projekte u oblasti privrednog razvoja i zapošljavanja i podsticaji poljoprivrednim proizvođačima, vrlo kratko vrijeme za izdavanje lokacijskih uslova, građevinske i upotrebne dozvole, ponuda građevinskog i poljoprivrednog zemljišta po povoljnim uslovima, izrađene strateške razvojne dokumente i uspostavljene mehanizme za podršku poslovnom sektoru, podrška postojećim investitorima. Gradiška je prvi put nakon 1990. godine prešla brojku od 11 hiljada zaposlenih, ima dobru saradnju između javne uprave, obrazovnih institucija i privrednika te je implementirala programe dualnog obrazovanja u metaloprerađivačkoj i drvenoj industriji. Tržište rada grada Gradiška karakteriše relativno visoka stopa zaposlenosti, ali i velike potrebe za kvalifikovanom radnom snagom koja je spremna na dodatno usavršavanje. Zbog nedostatka stručne radne snage sa područja grada, privrednici iz Gradiške zagovaraju proširenje broja viza za strane radnike.

U narednoj tabeli nalazi se uporedni prikaz potreba lokalne zajednice utvrđene tokom terenskog istraživanja, potreba koje su utvrđene razvojnim strateškim dokumentima Gradiške, te stepen njihove međusobne usklađenosti u oblastima relevantnim za UN ciljevima održivog razvoja.

Ciljevi održivog razvoja	Razvojne potrebe identifikovane terenskim istraživanjem.	Razvojne potrebe navedene u strateškim dokumentima grada Gradiška	Mjere i aktivnosti planirane u strateškim dokumentima	Procjena stepena usklađenosti razvojnih strategija
Svijet bez siromaštva	Postoje ugoržene grupe stanovništva, a to su: penzioneri, osobe sa invaliditetom, socijalno ugrožena lica, djeca i mladi, žene i Romi. Od oko dvije i pol hiljade korisnika socijalne zaštite, skoro četvrtina su djeca. Preko 800 ljudi zahtijeva tuđu njegu, koju uglavnom pružaju žene. Oko 500 ljudi je	U strateškim dokumentima se navode potrebe za izgradnjom doma za starija lica, domom za socijalno ugrožena lica i osobe sa invaliditetom, te poboljšanjem postojećih usluga i povećati zadovoljstvo korisnika;	Navedene mjere odnose se na unaprijeđenje sistema socijalne zaštite i opšte zadovoljstvo korisnika uslugama Centra za socijalni rad sa 35% na 60%; također je planirano povećanje izdataka sa 2,5 na 6 miliona, te izgradnja doma	Djelimično usklađene

	<p>tokom 2022. dobilo jednokratnu pomoć, a veliki broj ljudi dobija subvencije za komunalne usluge; romske porodice su u potrebi za subvencijama komunalnih usluga, zdravstva, školovanja, ogreva; postoji potreba za domom za osobe za invaliditetom i socijalno ugrožene osobe; postoji potreba za pristupačnim domom za starija lica; ne postoji izrađena socijalna karta iako je na nivou Republike Srpske donešena odluka o njenoj izradi početkom 2023. godine;</p>		<p>za penzionere, socijalno ugrožene i za lica sa invaliditetom;</p>	
Svijet bez gladi	<p>U Gradišci ne postoji javna kuhinja; pojedini ugostiteljski biznisi nude do deset obroka za siromašne; Islamska zajednica u mjesnoj zajednici Obradovac pravi 150 obroka sedmično; Centar za socijalni rad koordinira pakete pomoći u hrani za praznike višečlanim porodicama i socijalno ugroženim licima.</p>	<p>Nisu identifikovane potrebe koje se odnose specifično na ovaj cilj, kao ni potreba za osnivanjem javne kuhinje.</p>	<p>Nema konkretnih mjera.</p>	<p>Neusklađene</p>
Zdravlje i blagostanje	<p>Lokalna zajednica raspolaže sistemom primarne i sekundarne zdravstvene zaštite, bolnicu regionalnog karaktera; ne postoji</p>	<p>Iz strateških dokumenata vidimo identifikovanu slabu pokrivenost zdravstvenim</p>	<p>Sanacija vodovodne i kanalizacione mreže pored infrastrukture djelimično pokriva</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

	<p>dobra pokrivenost u ruralnim područjima te je tek oko 50% korisnika zadovoljno uslugama; postoji problem pitke vode na većini ruralne teritorije te bolesti zavisnosti.</p>	<p>uslugama u ruralnim predjelima, slab kvalitet vode, te povećan broj bolesti zavisnosti kod mlađe populacije.</p>	<p>pitanje generalnog zdravlja; nema mjera kojima se planira proširiti dostupnost zdravstvenoj zaštiti ruralnom području.</p>	
Kvalitetno obrazovanje	<p>Potrebno proširenje mreže predškolskih ustanova; proširenje programa za doškolovavanje i prekvalifikaciju; nešto veća nepismenost u odnosu na prosjek u entitetu Republika Srpska; potrebno raditi na uvođenju kvalitetnijeg dualnog obrazovanja; ne postoji praktična nastava za tekstilne smjerove; ne postoje dobri programi u sferi ugostiteljstva – nema školovanih kadrova; također je problem što skoro pola učenika planira tražiti zaposlenje u inostranstvu a jedna trećina nastaviti školovanje van BiH.</p>	<p>Mnogi od navedenih problema su prepoznati u razvojnim dokumentima, postoji dobra usklađenost sa razvojnom strategijom na entitetskom nivou – tu su proširenje mreže predškolskog obrazovanja, te bolje povezanosti stručnog obrazovanja i tržišta rada tzv. dualno obrazovanje); LED-om se planira proširiti broj neformalnih obrazovnih programa za 6 i 2 nova programa formalnog obrazovanja do 2026.</p>	<p>Mjere koje su već sprovedene su uspostava dualnog obrazovanja u Tehičkoj školi, kao i uspješna saradnja ove škole sa privrednicima; otvoren novi vrtić u Brestovčini; povećanje subvencije za prvo zaposlenje nakon srednje škole, te povećanje broja zaposlenih za 20%; potpisan memorandum sa visokoškolskim ustanovama u Banjaluci; uspostavljanje sajma obrazovanja; rad na osposobljavanju gradskih službenika da se prijavljuju na projekte.</p>	Usklađene
Rodna ravnopravnost	<p>U Skupštini grada Gradiške ima 6 odbornica, što je ispod 20%; samo je jedna žena na rukovodećoj poziciji u gradskoj</p>	<p>Postoji aktivni Akcioni plan rodne ravnopravnosti za 2021-24. godinu, kojim se ukazuje potrebu</p>	<p>Navedene mjere su ciljani podsticaji za žensko poduzetništvo, pomoć pri zapošljavanju,</p>	Djelimično usklađen

	<p>upravi; ne postoji rodno-osjetljivo budžetiranje; žene čine 70% visokokvalifikovanih kadrova bez posla bez posebnih programa zapošljavanja; oko 7 hiljada žena radno neaktivno, 2,5 puta više nego muškaraca; mala pokrivenost predškolskim ustanovama, te preko 850 primalaca dodatka za tuđu njegu ukazuju da žene obavljaju mnogo neplaćenog rada; žene su vlasnice 37% obrta na teritoriji grada.</p>	<p>subvencionisanja ženskog poduzetništva, podrške ženskim organizacijama; potrebno poboljšanje položaja žena u ekonomiji, sportu, zdravlju i medijima.</p>	<p>programi obuke za pisanje prijave na projekte i grantove, veća prisutnost u medijima, podrška ženskim sportskim društvima, edukacija o polnim bolestima, reproduktivnom zdravlju, podrška majčinstvu, podrška sigurnim kućama, preventivni zdravstveni pregledi.</p>	
<p>Čista voda i sanitarni uslovi</p>	<p>Vodovodna mreža pokriva 80% gradske populacije; od 28 vodovodnih mreža 7 hemijski a svih 28 bakteriološki neispravno; lokalni bunari zbog pesticida često neispravni; kanalizaciona mreža pokriva samo trećinu populacije</p>	<p>Voda i sanitarni uslovi su jedan od tri strateška cilja razvojne strategije grada; planirano investiranje od oko 60 miliona maraka za proširenje vodovodne i kanalizacione mreže; rehabilitacija izvorišta; smanjenje gubitaka na vodovodnoj mreži; postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda.</p>	<p>Predviđene mjere su uveliko u toku, proširena je vodovodna mreža za 100km i kanalizaciona mreža za 50km, rehabilitovana sva izvorišta uz pomoć stranih donacija, skoro prepolovljeni gubitci na vodovodnoj mreži; u planu izgradnja vodovodne mreže u Novoj Topoli i Gradišci Jug, izgradnja podzemnog rezervoara i vodovodnog prstena Levita-Kozinci; nastavak</p>	<p>Usklađene</p>

			rada na postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda	
Pristupačna energija iz čistih izvora	<p>Na području grada postoji elektro mreža koja je u dobrom stanju, električnu energiju dobija posredstvom Elektrokrajine a.d.; grad godišnje ima potrebu za 90 miliona kWh; oko 1% se dobija iz hidropotencijala sa teritorije Gradiške, i to mini hidroelektrane na riječicama Tisovača i Golubača; Gradiška ima toplanu na biomasu, rehabilitovanu u protekloj deceniji; postoji potencijal iskorištavanja potencijala biogasa i biomase te solarne energije; nema potencijala za iskorištavanje energije vjetra.</p>	<p>Prepoznati su potencijali ušteta na elektromreži i štednju energije kroz rekonstrukciju gradske rasvjete, utopljanja javnih zgrada, ugradnju solarnih panela za zagrijavanje sanitarne vode, te potencijal biogasa i biomase, koja je ujedno predstavlja strateški fokus.</p>	<p>Mjere su rekonstrukcija javne rasvjete i utopljanje zgrada, izgradnja solarne elektrane na izvorištu Žeravica, ugradnja 800 solarnih panela do 2030. godine; izgradnja mini hidroelektrane na Jablanici; utopljanje Gimnazije, Doma kulture, i drugih javnih institucija; izrada studije izvodivosti o iskorištavanju biogasa; pored toplane na biomasu planira se proširenje toplovoda, dodatna iskorištenost sezonskih otpadaka iz voćarstva prilikom obrezivanja voćki.</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

<p>Dostojantven rast i ekonomski rast</p>	<p>Gradiška je po zaposlenosti prvi put poslije rata došla do brojke iz 1990. godine, oko 11,5 hiljada zaposlenih; lako je nezaposlenost oko 15%, postoji izražena strukturna nezaposlenost – oko 9,5 hiljada ljudi od kojih su više od dvije trećine žene; primjetno da bez obzira na porast zaposlenosti plate stagniraju; privrednici tvrde da je najveći problem nekvalitetna radna snaga i "zarobljenost" radne snage na nisko plaćenim poslovima odakle ne mogu napredovati; problem i neformalna ekonomija, te isplate "na ruke" od nelojalne konkurencije; masovne migracije izvan države smanjuju bazu kvalitetne radne snage, a strukturne uslovljenosti ne dozvoljavaju migracijski upliv nove radne snage; grad bilježi rast industrijske baze koja predvodi ekonomski rast Gradiške.</p>	<p>Prepoznate su potrebe za zaustavljanje odliva stanovništva kroz ulaganja u industrijske zone, transportnu i skladišnu infrastrukturu te društveni razvoj i podizanje kvaliteta života; postoji akcioni plan zapošljavanja i obrazovanja za 2021-22. godine sa fokusom na smanjenje sive ekonomije te zapošljavanje ranjivih grupa ; uvedeni novi programi obrazovanja, spoj privrede i školstva kroz dualno obrazovanje; dostupna podrška aktivnim pojedincima za startape, male inovacije u privredi kroz Razvojnu agenciju Gradiške.</p>	<p>Navedene mjere odnose se na stvaranje novih mogućnosti za zapošljavanje, sa fokusom na mlade (povećanje broja zaposlenih u prvoj godini nakon srednje škole za 20%), ulaganje u različite vidove infrastrukture, kao bolje korišćenje raspoloživih resursa i investicionih potencijala u oblastima prerađivačke industrije (otvaranje poslovnih zona i slobodnih zona), smanjenje birokratskih procedura, objedinjen sistem naplate komunalnih usluga, ubrzane procedure, obezbijeđena infrastruktura u smislu priključaka na struju, vodu, kanalizaciju i internet; inovacije u poljoprivredi; bolja povezanost obrazovnih institucija i tržišta rada kroz nove obrazovne</p>	<p>Usklađene</p>
--	---	---	---	------------------

			<p>programe; prepoznata potreba uključenja ranjivih grupa poput niskokvalifikovanih i nekvalifikovanih radnika, otpuštenih kao tehnološki višak, radnike ispod 30 i preko 50, Rome, dugoročno nezaposlene, korisnike socijalne pomoći, mlade u hraniteljskim porodicama i žrtve nasilja.</p>	
<p>Industrija, inovacije, infrastruktura</p>	<p>Gradiška je doživjela svojevrsnu reindustrijalizaciju, otvorila ili u procesu otvaranja tri poslovne zone (Nova Topola, Obilaznica, Liman); grad nudi sve infrastrukturne priključke u poslovnim zonama te objedinjene komunalne račune; industrija je vodeća privredna grana prema prihodima i zapošljava 3 hiljade radnika, te je zaslužna za pokrivenost uvoza izvozom sa 109%; Gradiška je jedna od 5 najzanimljivijih opština za strana ulaganja u RS; preko Razvojne agencije Gradiška (RAGA), grad je otvorio</p>	<p>Najveće potrebe su identifikovane u osposobljavanju stručnije radne snage, jačanje konkurentnosti i kvalitetnije zapošljavanje u privredi; strateški fokus u razvojnim dokumentima je na blizinu EU, prelijevanje ekonomske aktivnosti iz EU zbog pristupnih fondova i olakšica pri poslovanju; u tom smislu su istaknute infrastrukturne potrebe, naročito završavanje novog graničnog prelaza, otvaranje</p>	<p>U strateškim dokumentima vidimo da su mjere otvaranje novog mosta na Savi, gdje je već izmješten carinski terminal; rad na uspostavljanju plovnosti rijeke Save, modernizacija keja i razmatranje uspostave željezničkog saobraćaja; konkretno, najvažnije mjere su uspostavljanje slobodne poslovne zone Liman (u toku prikupljanje dokumentacije); dobar dio mjera je u toku glede bolje</p>	<p>Usklađene</p>

	<p>digitalni HUB 078 i Centar za istraživanje i razvoj u drvoprerađivačkoj industriji; kroz RAGA-u grad podržava startape, pomaže mlade biznise da se prijave za međunarodna sredstva i spaja industriju, inovaciju i obrazovanje; neophodan rad na poboljšanju kvaliteta radne snage; diferenciranje podsticaja prema privrednim potrebama; rad na povećanju plata.</p>	<p>slobodne poslovne zone Liman; pored toga, izražene su potrebe rada na cjeloživotnom učenju, prekvalifikacijama i dokvalifikacijama; potrebna bolja koordinacija obrazovnog sistema sa privredom; cilj je veća zaposlenosti povećana dodatna vrijednost u privredi Gradiške kroz povećanu konkurentnost i internacionalizaciju.</p>	<p>komunikacije obrazovnih institucija i privrednika prema potrebama privrede, naročito se ističe saradnja RAGA-e, Tehničke škole i nekoliko privrednih društava iz metaloprerađivačke i drvoprerađivačke industrije.</p>	
<p>Smanjenje nejednakosti</p>	<p>Na teritoriji grada Gradiška postoji veliki broj ekonomski neaktivnog stanovništva; od toga žene čine dvije trećine ili oko 7 hiljada; mali udio žena na rukovodećim pozicijama; niske plate i penzije; jedan dio penzionera se aktivirao u neformalnoj ekonomiji; veliki broj stanovnika treba jednokratnu ili višekratnu pomoć u hrani, komunalijama, ili subvencije za prevoz, obrazovanje itd.; privrednici tvrde da se moraju smanjiti nameti na plate ili</p>	<p>Strateški dokumenti poput Strategije razvoja grada do 2027. ne pominju potrebu smanjenja nejednakosti; ipak, prepoznat je teška pozicija penzionera i mladih bez posla; također se pominje uduplavanje bruto plate u privredi sa trenutnih 1400 na 3000 KM; Akcioni plan rodne ravnopravnosti ipak prepoznaje pomenute probleme te ukazuje na</p>	<p>Mjere iz strateških dokumenata i aktivnosti koje je grad već preuzeo uključuju subvencionisanje tek svršenih srednjoškolaca u potražnji za poslom, subvencionisanje zdravstvenog osiguranja za penzionere; također se radi na uspostavi programa doškolvavanja kako bi se pomoglo radnicima preko 50 godina, i radnicima koji su</p>	<p>Djelimično usklađene</p>

	radnici direktno subvencionisati- što nije prepoznato u strateškim dokumentima.	potrebu da se žene edukuju za pisanje projekata, da im se olakša pristup subvencijama, projektima, obrazovanju, uključivanju na više pozicije;	otpušteni kao tehološki višak; postoji niz mjera osmišljenih kao pomoć ženama u privredi za pristup mikro kreditima, obrazovanju, pristup projektima i sl.	
Održivi gradovi i zajednice	Grad ima razrađen plan upravljanja otpadom iz 2020. i Akcioni plan održivog upravljanja energijom (SECAP) iz iste godine; Gradiška je u Strategiji razvoja grada navela zaštitu i unapređenje životne sredine treći strateški cilj do 2027. godine; nema kapaciteta za recikliranje ili ponovnu upotrebu proizvoda; veliki problem odlaganje ambalaže za pesticide u potoke i šume; postoje dvije divlje deponije Mašići i Karajzovci; oko 16 hiljada domaćinstava proizvede preko 11 hiljada tona smeća godišnje, pokrivenost prikupljanjem otpada od 75-90%; neophodno utopljavanje javnih objekata, povećanje energetske efikasnosti itd.	Potrebe su unapređenje društvene infrastrukture uključujući vodovodnu i kanalizacionu mrežu, zaštitu od prirodnih nepogoda i nesreća; prepoznata potreba ulaganja u energetska efikasnost; planirano zatvaranje divljih deponija, transferne stanice sa sekundarnim odvajanjem otpada; pogon za preradu otpadnih voda.	Mjere se odnose na su plansko i adekvatno korištenje prostora i prirodnih resursa, zaštita i racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, uklanjanje divljih deponija, saniranje vodovodnih sistema, unaprijeđenje saobraćajne infrastrukture, izgradnja gradske zaobilaznica, sanacija i utopljavanje obrazovnih i kulturnih objekata; planirano ulaganje u zaštitu zemljišta oko 60 miliona km, zaštitu od prirodnih nepogoda 4 miliona, 7,5 miliona za upravljanje otpadom, 30 miliona za preradu otpadnih	Djelimično usklađene

			voda; ulaganje u LED javnu rasvjetu u svih 56 mjesnih zajednica.	
Održivi oblici potrošnje i proizvodnje	<p>Gradiška ima usvojen SECAP 2030. kojim se predviđa smanjenje CO2 za 40%; zgradarstvo najveći potrošač energije (95%), uglavnom grijanje na biomasu; potrebna velika ulaganja u energetska efikasnost privatnih objekata, u smislu utopljanja i uštede; postignute uštede intervencijama u vodovodnu mrežu, smanjeni gubici sa 59% na 35% kroz automatizaciju i telemetriju sistema, te smanjenje utroška goriva jer se automatski prate kvarovi; u toku izgradnja solarne elektrane na izvorištu Žeravica; nije jasno iz strateških dokumenata da li postoji implementacija održivih principa kroz javne pozive i tendere; isto tako nije jasno da li postoji princip održivosti ili politika "nula otpada" u privredi.</p>	<p>Potrebe koje su prepoznate u strateškim dokumentima tiču se boljeg upravljanja otpadom, investiranja u energetska efikasnost javnih zgrada kroz utopljanje kulturnih, obrazovnih i administrativnih objekata; uštede na javnoj rasvjeti, uštede na voznom parku javnih preduzeća; investiranje u rekonstrukciju vodovoda i kanalizacije; strateški planovi predviđaju investiranje 20 miliona KM u smislu zamjene neefikasnih kućanskih aparata te instaliranje 800 solarnih panela za sanitarnu vodu; potrebno investiranje u visini 33 miliona KM za uštedu od 35 hiljada mW do 2030.</p>	<p>Što se tiče mjera grad je djelimično implementirao investiranje od 5 miliona KM u utopljanje javnih zgrada; sprovedene su mjere uštede na vodovodnoj mreži, u toku je izgradnja solarne elektrane na izvorištu; u toku je zamjena javne rasvjete LED sijalicama u svim mjesnim zajednicama.</p>	Usklađene

<p>Očuvanje klime</p>	<p>Gradiška se u dugoročnim procjenama suočava sa većim brojem poplava (a istovremeno smanjenjem prosječne količine padavina), povećanjem prosječne godišnje temperature (tokom proteklog vijeka već narasla za skoro jedan stepen celzijusa, a projekcije do kraja 2100. su rast sa 13 na 16 stepeni celzijusa), suše, nestašice vode, požari, klizišta i slijeganje tla; Gradiška prema SECAP analizi ima umjerene kapacitete za borbu protiv klimatskih promjena; u poslednjoj deceniji nakon velikih poplava iz 2014. vrlo malo je urađeno na odbrani od poplava i na odbrani od požar.</p>	<p>Potrebe identifikovane u strateškim dokumentima smanjenje CO2 za 40% do 2030. godine kroz energetske efikasnost, pripreme za poplave i prilagođavanje na klimatske promjene.</p>	<p>SACEP Gradiška uključuje sedam mjera, i to: sanacija kanala Osorna-Borna-Ljevačnica u dužini od 4,5 km i 850 hiljada KM neophodnih sredstava za investicije, opremanje jedinice civilne zaštite u visini 60 hiljada KM, podizanje javne svijesti o značaju štednje vode u visini od 10 hiljada KM, mapiranje građevina za potencijalnu primjenu zelenih tehnologija u visini od 20 hiljada KM, instalacija zelenih fasada, edukacije o klimatskim promjenama i energetske efikasnosti u visini od 10 hiljada, te konačno uspostava centralne baze podataka o stanju životne sredine u visini od 10 hiljada KM.</p>	<p>Usklađene</p>
<p>Očuvanje vodenog svijeta</p>	<p>Otpadne vode predstavljaju najveći problem zagađenja Save, a površinski sloj podzemnih voda je zagađen zbog česte</p>	<p>Potrebe su adresirane planiranim proširenjem vodovodne i kanalizacione</p>	<p>Ne postoje mjere za reciklažu otpada od pesticida, trenutno je zamrznut projekat izgradnje stanice</p>	<p>Usklađene</p>

	upotrebe pesticida, te odlaganja ambalažnog otpada u lokalne potoke i rijeke.	mreže, izgradnjom stanice za preradu otpadnih voda.	za preradu otpadnih voda.	
Očuvanje života na zemlji	Na prostoru opštine se ne provodi sistematsko praćenje zagađenosti zemljišta ali se može zaključiti da stepen zagađenja nije zanemariv. Prije svega misli se na zemljište i zagađenje pesticidima; na području opštine postoji 2 divlje deponije; postoji opasnost od neplanskih i golih sječa šume što može dugoročno biti problem zbog bujičnih potoka i klizišta.	Ne postoji adekvatno upravljanje otpadom ali je propisno odlaganje otpada riješeno kroz regionalnu deponiju Depot; potreba za stanicama za sekundarno sortiranje otpada.	Neke od mjera su uklanjanje divljih deponija i prečišćavanje zemljišta.	Djelimično usklađene
Mir, pravda i snažne institucije	U Gradišci nije bilo masovnih zločina tokom prethodnog rata, ali ipak se tek pola predratnog bošnjačkog stanovništva vratilo a samo jedna trećina hrvatskog; još uvijek je jaka kultura sjećanja na Drugi svjetski rat; relativno mirna situacija; tokom protekle godine porast sitnog kriminaliteta, ali povećanje i riješenih slučajeva.	U strateškim dokumentima se ne pominju potrebe vezane za ovaj cilj.	U budžetu postoje sredstva za udruženja povratnika. Mjere također uključuju povećane kontrole saobraćaja glede opšte sigurnosti (pojas, sjedalice za djecu, kacige za motocikliste).	Neusklađene
Partnerstvom do ciljeva	Lokalna uprava nastoji uključiti građane u procese donošenja važnih odluka i u okviru realizacije mjera	Ne postoje konkretne navedene potrebe za ovaj cilj održivog razvoja,	Mjere, iako ne direktno navedene, su djelovanje prema lokalnim,	Djelimično usklađene

	<p>predviđenih strateškim dokumentima; opštinska administracija nudi posebne pogodnosti za podršku investitorima; privrednici su bili uključeni u proces izrade strateških dokumenata grada uključujući Strategiju razvoja grada 2027. i SACEP 2030., kao i Strategiju obrazovanja i zapošljavanja</p>	<p>ali se kroz jačanje konkurentnosti i veza sa lokalnim i EU firmama kroz skoro sve sektorske ciljeve u okviru razvojne strategije napominje neophodnost unaprijeđenja partnerstava u cilju poboljšanja stanja u lokalnoj zajednici; rad na ovom strateškom cilju zahtijeva mobilisanje entitetskih, državnih i EU fondova te saradnju sa svim višim instancama.</p>	<p>regionalnim i međunarodnim izvorima finansiranja kako bi se dopunio gradski budžet; investiranje u društveni sektor kroz kooperaciju međunarodnih fondova i banaka sa jedne strane i lokalnih privatnih izvođača i javne administracije sa druge.</p>	
--	--	---	--	--